

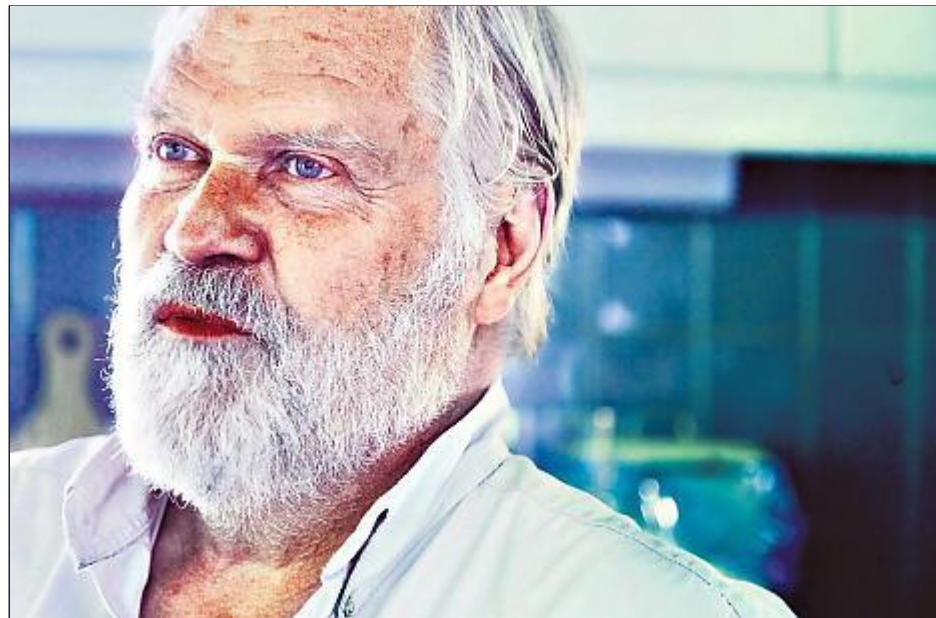
Luottokuvaaja tuntee suomalaisen elokuvan ääripäät

Eläkkeelle lähtevä Kari Sohlberg on kokenut sekä Rauni Mollbergin että Speden työtavat.

Julkaistu: 30.7.2011

Leena Virtanen

KARI PULLINEN

Kuvaajaveteraani Kari Sohlberg ei aio enää tarttua kameraan. Omakotitalo Pirkkolassa Pohjois-Helsingissä teettää tarpeeksi hommia.

Elokuvaaja **Kari Sohlbergin** leveillä harteilla on kulkenut raskaita kameroita. Nykyiset kamerat ovat kuin leluja 1960-luvun mötiköihin verrattuna.

Sohlbergin (s. 1940) elokuvauran aikana tekniikka on muuttunut totaalisesti. Kaikkeen hän on sopeutunut, mutta nyt on aika laittaa pillit pussiin. Kuvaajaveteraani jää eläkkeelle.

Viimeinen työ, **Raimo O. Niemen** *Roskisprinssi*, sai ensi-iltansa eilen.

Sohlberg ei kuitenkaan jätä työtään siksi, että hartiat eivät kestäisi. Hän vain haluaa olla realistinen.

"Tässä iässä ei voi olla enää varma mistään, ja jos kuvaajan terveys pettää kesken tuotannon, siitä seuraa katastrofi. Kuvaajaa on vaikea paikata. Eli lopetan nyt, kun voin vielä tehdä sen kunnialla", Sohlberg kertoo omakotitalonsa pihalla Pirkkolassa.

Sohlberg on ollut monen suomalaisohjaajan luottokuvaaja: Raimo O. Niemen lisäksi hän on kuvannut muun muassa **Matti Ijäksen**, **Pirjo Honkasalon** ja **Markku Pölösen** elokuvia. Myös monet **Speden** elokuvista ovat Sohlbergin kuvaamia.

Kuvaajaksi Sohlberg ajautui monen vaiheen kautta. Ensin armeijan jälkeen pääesikuntaan töihin, jossa hän sattumalta sai myös koulutusta kuvaamiseen. Pari vuotta kului muun muassa veronalennusfilmien kuvaamisessa, jonka jälkeen hän päätyi MTV:n leipiin ja sitä kautta Speden ensimmäisiin elokuviin.

Sohlberg oppi kantapään kautta. Speden *Millipillerissä* (1966) hän käytti väärää kuvaformaattia, minkä takia ihmisten päistä ja nilkoista leikkaantui siivu pois. Niihin aikoihin elokuvissa tehtiin jatkuvasti virheitä, myös ulkomailla. Ne olivat kokeilemisen ja

keksimisen vuosia.

Vuosien mittaan Sohlberg pääsi kokemaan suomalaisen elokuvan ääripäitä. Hyvät esimerkit ovat Spede ja **Rauni Mollberg**. Sohlberg kuvasi Mollbergin **Timo K. Mukka** -elokuvan *Maa on syntinen laulu* (1973), mutta yhteistyö Mollen kanssa jäi siihen yhteen elokuvaan.

"Hän oli niin raskas henkilö, että en jaksanut enempää sitä leikkiä. Molle oli sitä mieltä, että taidetta ei synny ilman tuskaa. Mietin kuvauksissa, miksi kaikkien piti aina lopulta itkeä."

"Speden tuotannoissa taas naurettiin koko ajan. Niissä oli iloa, joka siivitti kaikkea tekemistä. Taikauskaisesti ajattelen, että siitä ilosta jäi jotakin elokuviinkin."

Noina vuosina elokuvien kuvausryhmään kuului yleensä vain neljä henkeä: kaksi kuvissa ja kaksi äänissä. "Valokalusto mahtui kahteen kapsäkkiin."

Hyvät kontrastit Sohlberg sai kokea myös 1980-luvun lopussa, kun hän kuvasi ensin **Pekka Parikan** *Talvisodan* ja heti perään **Markku Pölösen** herttaisen esikoiselokuvan *Onnen maa*.

Kuvaaja sopeutuu, eikä tee liian suurta numeroa itsestään. Hän antaa näyttelijöille työrauhan, eikä ryhdy neuvomaan.

"Kuvaajan työ on rankkaa. Hän tekee pitkää päivää ja ottaa koko ajan kontaktia joka suuntaan. Kuvaajalta kysytään, ja kuvaaja kysyy kaikilta. Se on jatkuvaa kommunikaatiota, ja samalla pitää pystyä keskittymään omaan työhön."

Ohjaajaksi Sohlberg ei ole koskaan haikaillut. "Työvaiheet, joissa pitää käydä näyttelijöiden kanssa keskusteluita ja analysoida, eivät ole mun juttuni."

Sohlberg ei usko, että hänen kuvaustyyhinsä olisi tunnistettavissa. Aikoinaan hän seurasi **Ingmar Bergmanin** kuvaajan **Sven Nykvistin** kädenjälkeä, ja otti opikseen varsinkin hänen tavastaan käyttää valoa.

Nykyelokuvassa kuvaajien tunnistaminen ei Sohlbergin mukaan ole enää edes mahdollista.

"Kamerat liikkuvat hirveätä vauhtia. Valojen käyttäminen on kaikkien kuvaajien hallussa samalla tavalla. Enää ei ole valoajattelun uudistajia kuten ennen."

Sohlberg ei silti väitä, että elokuvasta olisi tullut bulkkitavaraa.

"Ennen piti tyytyä siihen, mitä sai aikaan. Sitä ongelmaa ei enää ole, mutta nyt kuvaajan pitää osata löytää sopiva ratkaisu, joka sopii juuri siihen elokuvaan, mitä ollaan tekemässä."

"Kuvien täytyy liittyä yhteen, ja niistä pitää syntyä kokonaisuus."

Jälkituotantovaiheen merkitys on kasvanut elokuvanteossa, mutta Sohlberg korostaa, että perusasiat, valot ja kameran liikkeet, pitää silti hallita.

"Jälkituotannon ei pitäisi vaikuttaa kuvaajan panokseen."

Sohlbergin sukupolvi on vähitellen siirtymässä taustalle suomalaisissa elokuvatuotannoissa. Hän näkee kollegoittensa työtavoissa yhteisen nimittäjän.

"Perusrehellisyys, suoruus ja reiluus yhdistävät meitä. Ei falskata missään, eikä puhuta pahaa selän takana."

Sohbergin mielestä suomalaista nykyelokuvaa vaivaa varsinkin hyvien käsikirjoitusten puute.

"Haluaisin nähdä enemmän elokuvia siitä, miten tässä maailmassa ollaan suhteessa muihin ihmisiin."

Raimo O. Niemen elokuva Roskisprinssi tuli ensi-iltaan 29. 7.

Lisää aiheesta:

Kari Sohlbergin kuvaamia elokuvia

Helsingin Sanomat
hs.online@hs.fi
